

Управління освіти Вінницької міської ради
Міський методичний кабінет

ЕКСПРЕС-БЮЛЕТЕНЬ
фахової інформації з української мови і
літератури
№18

Спеціальний випуск. Сучасний урок

Вересень 2012
Вінниця

Зміст

Вимоги до сучасного уроку	3
Сучасний урок: типи і структура	7
Календар знаменних та пам'ятних дат на 2012 рік	14
Результати ЗНО-2012.....	17

Вимоги до сучасного уроку

Загальні вимоги до уроку такі:

- проведення уроку на основі сучасних наукових досягнень, передового педагогічного досвіду, закономірностей навчального процесу;
- проведення уроку на основі методик гуманних дидактичних концепцій;
- особистісна спрямованість, тобто забезпечення учням умов для самореалізації та ефективної навчально-пізнавальної діяльності з урахуванням їхніх інтересів, потреб, нахилів, здібностей та життєвих настанов;
- оптимальне поєднання і системна реалізація на уроці дидактичних принципів;
- встановлення міжпредметних зв'язків, які усвідомлюються учнями;
- зв'язок із раніше засвоєними знаннями, навичками, уміннями, опора на досягнутий рівень розвитку учнів;
- актуалізація, стимулювання й активізація розвитку всіх сфер особистості учня: мотиваційної, пізнавальної, емоційно-вольової, фізичної, моральної тощо;
- логічність, вмотивованість і емоційність усіх етапів навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- ефективне застосування сучасних дидактичних засобів, особливо — комп'ютерних;
- тісний зв'язок із життям, першою чергою — з особистим досвідом учня;
- формування практично необхідних знань, навичок, умінь, ефективної методики навчально-пізнавальної діяльності;
- формування мотивації навчально-пізнавальних дій, професійного становлення, потреби постійної самоосвіти;
- діагностика, прогнозування, проектування і планування кожного уроку.

Окрім цього, кожен урок має сприяти ефективній ререалізації основних функцій дидактичного процесу — освітньої, розвиткової, виховної та самовдосконалення. В контексті сучасних концепцій навчання на перший план, замість освітньої, виходить виховна функція дидактичного процесу — формування всебічно та гармонійно розвинутої особистості. Це вимагає, безумовно, зміни парадигми уроку з метою формування духовного світу учня, допомоги в його самоактуалізації та самореалізації, визнання права бути суб'єктом навчального процесу і формування суб'єкт-суб'єктних взаємин на кожному уроці. Така парадигма має бути гуманною і особистісно спрямованою. Відповідно, ґрунтовно змінюється зміст цих функцій та вимоги до уроку.

Виховні вимоги до уроку:

— формування і розвиток в учнів національної свідомості, самосвідомості та

ментальності, провідних рис громадянина своєї держави;

—формування в учнів високої духовності, підвалину якої мають становити загальнолюдські, національні та професійні цінності, широка моральна, правова, екологічна, політична, художньо-естетична й фізична культура;

—формування і розвиток в учнів активної життєвої настанови, допомога в самоактуалізації та самореалізації у навчальному процесі та майбутній професійній діяльності;

—вміле поєднання дидактичних, розвиткових і виховних завдань кожного уроку та їх творче спрямування на формування і розвиток всебічно і гармонійно розвиненої особистості;

—формування і розвиток мотивації постійного самовдосконалення і змістовної професійної діяльності шляхом реалізації потенційних інтелектуальних, фізичних та інших можливостей;

—підпорядкування виховної мети кожного уроку загальній меті виховання тощо.

Розвиткові вимоги до уроку:

—спрямованість кожного уроку на максимальний розвиток духовних, інтелектуальних, фізичних і творчих здібностей кожного учня, його провідних психічних рис;

—направленість кожного уроку на «зону найближчого розвитку» учня та її творче проектування і реалізація;

Дидактичні вимоги до уроку:

— чітке визначення освітніх завдань кожного уроку та їх творче поєднання із загальною метою вивчення конкретного предмета й формування особистості учня в навчально-виховному процесі;

— проведення занять з урахуванням індивідуально-психічних особливостей кожного учня та активна допомога в його самовдосконаленні тощо.

— оптимальне визначення змістового компонента кожного уроку з урахуванням особистісної спрямованості навчально-виховного процесу;

—широке використання методів, прийомів і способів активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів та їхнього творчого розвитку;

—творчий підхід до обґрунтування методики проведення кожного уроку;

—опора на загальнолюдські цінності в застосуванні принципів навчання;

—забезпечення активного зворотного зв'язку, дієвого контролю і управління тощо.

Крім зазначених, обов'язково слід мати на увазі й інші вимоги до уроку:

—організаційні (чіткість, раціональне використання часу, обладнання, дисципліна тощо);

—управлінські (цілеспрямованість, оперативність, конкретність, стиль управління тощо);

—санітарно-гігієнічні (температура, освітленість, працездатність, перевтома тощо);

—етичні (рішучість, вимогливість, принциповість, справедливість, тактовність тощо);

—психологічні (врахування індивідуально-психічних особливостей учнів, психічного стану учнів і вчителя, настрою вчителя та ін.) тощо.

Пам'ятка учителю щодо підготовки уроку

1. Урок спрямований на високі кінцеві результати, на підвищення рівня якості й ефективності навчання, на всебічний розвиток особистості.

2. Урок — відносно самостійна ланка у системі навчання.

3. Урок будується як цілісна система взаємодії учителя і учнів на основі співробітництва.
4. Урок будується на основі:
 - програмних вимог;
 - урахування можливостей учнів;
 - урахування можливостей учителя, його творчого потенціалу.
5. Кожен урок має таке дидактичне призначення:
 - засвоєння нових знань;
 - формування умінь і навичок;
 - контроль і оцінювання знань та ін.
6. На уроці комплексно розв'язуються завдання освіти, виховання і розвитку.
7. Урок має раціональну структуру.
8. Зміст навчального матеріалу відповідає основним принципам (науковість, зв'язок із життям, системність, наступність тощо).
9. Застосовуються різноманітні форми проведення уроку.
10. Використовуються нестандартні форми проведення уроку.
11. Здійснюються диференціація й індивідуалізація навчання.
12. Забезпечуються міжпредметні зв'язки.
13. Учитель розвиває навчальну, пізнавальну діяльність учнів і керує нею, здійснюючи стимулювання, організацію, контроль, оцінювання діяльності, озброює учнів прийомами самостійної роботи, формує навички самоконтролю. Для проведення уроку створені необхідні умови: матеріальні, морально-психологічні, гігієнічні, естетичні.
14. Урок проводиться за планом — творчим робочим документом учителя.
15. Проводячи урок за планом, учитель готовий переструктурувати його в разі потреби.
16. Висока результативність уроку.
17. Учитель самоаналізує проведення і результати уроку.

Найголовніші ознаки технології уроку:

- сучасність — постійне прагнення до новизни і вдосконалення замісу уроку;
- оптимальність — спроба досягти навчально-виховних цілей при економічному використанні часу; інтегральність — синтез знань з мови, літератури, історії, краєзнавства тощо; науковість — опора на досягнення сучасної лінгвістики, лінгводидактики, лінгвопсихології;
- відтворення процесу навчання і його результатів;
- програмування діяльності вчителя й учнів;
- використання різноманітних засобів навчання, ТЗН;
- якісна і кількісна оцінка результатів уроку.

Вісім ознак сучасного уроку

- Розвиток критичного мислення учнів.
- Розвиток навичок мислення високого рівня.
- Особистісно зорієнтоване навчання.
- Проблемне навчання.
- Ігрові технології.
- Інтерактивне навчання.
- Інформаційні технології та мультимедійні засоби навчання.
- Аналіз та інтерпретація художнього твору.

Завдання всебічного розвитку особистості

Завдання всебічного розвитку особистості школяра підпорядковує у своїй сутності розгляд ряду філософських, наукових, практичних та естетичних площин освіти.

Етапи підготовки учителя до уроку:

1. Визначення специфіки навчального матеріалу.
2. Визначення місця уроку в програмовому матеріалі і в системі знань учнів.
3. Визначення типу уроку та його структури.
4. Вибір найбільш ефективних методів, прийомів, форм, засобів навчання.
5. Розробка оптимального змісту уроку.

Сучасний урок: типи і структура

Класифікацій уроків є десятки. Проблема ця дуже складна і не вирішена остаточно ні у світовій, ні у вітчизняній дидактиці.

Структура уроку — це сукупність, послідовність та логічний зв'язок елементів, які становлять модель уроку.

Сучасна класифікація уроків здійснюється на основі дидактичної мети. Авторами такої класифікації є В. О. Онищук, М. А. Сорокін, М. І. Махмутов та ін.

Основні типи уроків у сучасній вітчизняній школі:

- комбіновані (змішані) уроки;
- уроки засвоєння нових знань;
- уроки формування навичок і вмінь;
- уроки узагальнення і систематизації знань;
- уроки практичного застосування знань, навичок і умінь;
- уроки контролю і корекції знань, навичок і вмінь.

Така класифікація є найзручнішою для планування, прогнозування діяльності вчителя, обґрунтування методики кожного уроку.

Основні етапи сучасного уроку

1. Організаційний момент. Зовнішня і внутрішня (психологічна) готовність учнів до уроку. Формування позитивної мотивації.
2. Перевірка домашнього завдання.
3. Актуалізація знань і умінь учнів. Підготовка до сприйняття нової інформації. Створення проблемних ситуацій.
4. Формулювання теми, мети, завдань уроку. Постановка проблеми.
5. Організація сприйняття і осмислення нової інформації (теорії).
6. Первинна перевірка розуміння навчального матеріалу (теорії).
7. Організація практичної діяльності учнів з використанням нової інформації (практика).
8. Організація творчого застосування учнями знань (виконання проблемних завдань, досліджень).
9. Узагальнення і систематизація засвоєного матеріалу.
10. Контроль за результатами навчальної діяльності. Оцінка знань.
11. Домашнє завдання.
12. Підведення підсумків уроку.

Структура уроку формування вмінь і навичок

1. Актуалізація та корекція опорних знань, умінь і навичок учнів (також перевірка домашнього завдання).
2. Повідомлення теми, мети і завдань уроку та мотивація учіння. Створення проблемних ситуацій.
3. Вивчення нового матеріалу (вступні, мотиваційні й пізнавальні вправи). Створення проблемних ситуацій.
4. Первинне застосування нових знань (пробні вправи).

5. Самостійне застосування учнями знань у нових ситуаціях (тренувальні вправи за зразком, інструкцією, завданням).

6. Творче перенесення знань і навичок у нові ситуації (творчі вправи).

7. Підсумки уроку і повідомлення домашнього завдання.

Структура уроку за технологією проблемного навчання (за Н.Дайрі)

Перевірка знань	Проблемна ситуація		Самостійна пошукова діяльність	Виявлення результатів	Розв'язання проблемних завдань	Завдання для домашньої самостійної роботи
	Проблемне завдання	Проблемний виклад				

Суть проблемного навчання полягає у створенні для учнів проблемних ситуацій, в усвідомленні, сприйнятті, розв'язанні їх у процесі спільної роботи учнів і вчителя за умов максимальної самостійності перших і під загальним керівництвом останнього. Таке навчання відбувається за типовою схемою:

- учитель створює проблемну ситуацію, для розв'язання якої учень має знайти й використати нові для себе засоби діяльності;

- учні аналізують ситуацію, усвідомлюють, що для них невідоме, шукають способи розв'язання проблеми, вчитель допомагає їм, надаючи необхідну інформацію.

Результатом проблемного навчання є нові знання, уміння, способи їх реалізації, розумова діяльність учнів.

Технологія особистісно зорієнтованого уроку

Увібравши в себе елементи різних методик (розвивального, модульно-рейтингового навчання, педагогіки співробітництва), особистісно зорієнтоване навчання ставить за мету зробити учня суб'єктом навчальної діяльності, забезпечити можливість навчання за індивідуальною програмою, створити умови для його самовизначення й самореалізації, спиратися на інтереси, цінності, схильності, психолого-фізіологічні особливості (пам'ять, увагу, уяву, мислення) особистості. Учитель, обираючи особистісно зорієнтоване навчання, має пам'ятати:

- стиль спілкування на уроці повинен ґрунтуватися на педагогіці співробітництва;

- урок слід будувати на діяльнісній основі: учень активно працює - одноосібно, у парі, групі, кооперативно;

- оволодіння навичками цілевизначення, планування, організації, рефлексії, оцінки, корекції є обов'язковим;

-учитель має спиратися на суб'єктивний досвід, психофізіологічні особливості школяра, його інтереси, ціннісні орієнтації, індивідуальний стиль навчальної діяльності, створювати атмосферу успіху;

-учень постійно має знаходитися в ситуації вибору;

-використовувати активні й інтерактивні методи навчання.

Структура особистісно зорієнтованого уроку (за А. Фасолею)

1. *Мотивація* (мета: сфокусувати увагу учнів на проблемі й викликати інтерес до обговорюваної теми).

2. *Цілевизначення* (мета: чітко визначення цілей, забезпечення розуміння учнями змісту їхньої діяльності, тобто того, чого вони мають досягти на уроці й чого від них чекає вчитель).

3. *Рефлексія* (мета: обговорення роботи на уроці, а саме участі кожного в спільній діяльності, аналіз здобутих результатів, труднощів, обговорення шляхів подолання недоліків у роботі, осмислення своїх відчуттів, порівняння їх з відчуттями й міркуваннями однокласників, планування досягнення намічених цілей). Послідовність формування рефлексивних умінь має такий вигляд: *аналіз і оцінка - взаємоаналіз і взаємооцінка - самоаналіз і самооцінка*.

4. *Оцінювання* (на уроці оцінюються: *рівень навченості учнів* — традиційне виставлення оцінок за знання); *рівень навчованості* - оцінка навчальних можливостей, зона найближчого розвитку (за Л.Виготським); *рівень особистісного зростання*.

Технологія інтерактивного уроку

Інтерактивний урок - спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету — створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність.

О.Пометун, Л.Пироженко визначають умовну робочу класифікацію за формами навчання, у яких реалізуються інтерактивні технології. Вчені розділяють їх на чотири групи залежно від мети уроку та форм організації навчальної діяльності учнів:

- інтерактивні технології кооперативного навчання;
- інтерактивні технології кооперативно-групового навчання;
- інтерактивні технології ситуативного моделювання;
- інтерактивні технології опрацювання дискусійних питань;

інтерактивні технології кооперативного навчання

Кооперативна форма навчальної діяльності — форма організації навчання у малих групах учнів, об'єднаних спільною навчальною метою. Кооперативне навчання здійснюється як у групах, так і в парах.

Парна і групова робота організовується як на уроках засвоєння, так і на уроках застосування знань, умінь та навичок.

Залежно від змісту та мети навчання можливі різні варіанти організації роботи груп: *робота в парах; ротаційні (змінювані) трійки; два - чотири - всі разом; карусель; робота в малих групах; діалог; синтез думок; спільний проект; пошук інформації; коло ідей; акваріум*

інтерактивні технології кооперативно-групового навчання

До цієї категорії відносять інтерактивні технології, які передбачають одночасну групову (фронтальну) роботу всього класу. Групова (фронтальна) форма організації навчання передбачає навчання однією людиною групи учнів чи цілого класу. Усі учні працюють разом чи індивідуально над одним завданням із наступним контролем результатів: *обговорення проблеми в загальному колі; мікрофон; незакінчені речення; мозковий штурм; навчаючи — вчусь; ажурна пилка; аналіз ситуації (Case — метод); вирішення проблем; дерево рішень*.

інтерактивні технології ситуативного моделювання

Модель навчання у грі — побудова навчального процесу за допомогою включення учня в гру, підпорядковану дидактичній меті (передусім ігрове моделювання явищ, що

вивчаються). Учніма надається максимальна свобода інтелектуальної діяльності, яка обмежується лише визначеними правилами гри. Учні самостійно обирають собі роб у грі, висуваючи припущення про ймовірний розвиток подій, створюють проблемну ситуацію, шукають шляхи її розв'язання, беручи на себе відповідальність за обране рішення. Учитель в ігровій моделі виступає як: інструктор (ознайомлення з правилами гри, консультації під час її проведення), тренер (підказка учням для прискорення проведення гри), головуєчий, ведучий (організатор обговорення). Види інтерактивних ігор: *імітаційні ігри; симуляційні ігри; судове слухання; громадські слухання; рольова гра.*

інтерактивні технології опрацювання дискусійних питань

Дискусія — широке публічне обговорення спірного питання. Вона може виступати як метод засвоєння знань, закріплення їх, вироблення вмінь і навичок, як метод розвитку психічних функцій, творчих здібностей і особистісних якостей учнів, а також як метод стимулювання і мотивації уміння. Є кілька варіантів моделювання навчальних тем на основі дискусії:

- побудова вивчення теми як підготовки до дискусії за всім матеріалом, яка відбувається на останньому уроці;
- включення дискусійного компоненту в окремі уроки теми на етапах перевірки домашнього завдання і закріплення щойно вивченого матеріалу;
- побудова навчання як самостійної або групової роботи учнів з обговорення її результатів.

Найбільш поширеними у вітчизняній методиці навчання є: метод прес; займи позицію; неперервна шкала думок; дискусія; дебати.

Особливості структури уроку літератури

Структура уроку літератури не схожа на будову занять з інших навчальних предметів: вона має наближатися до явищ художнього порядку, оскільки це зумовлено естетичною природою самого літературного твору.

У сучасній шкільній практиці простежується відмова від стандартного уроку за усталеною схемою: опитування — вивчення нового матеріалу — закріплення — домашнє завдання.

Словесники-новатори все частіше доводять, що урок літератури — це художньо-естетичний витвір, що має не лише дати знання, а й викликати в учнів колективне художнє переживання та обмін естетичними емоціями, дати імпульс внутрішній роботі думки учнів, підготувати їх до діалогу з письменником. Це зумовлює безперервний пошук нового, свіжого стилю викладання і спілкування з учнями.

Насамперед учителю необхідно продумати, як підготувати учнів до сприйняття художнього твору, як розпочати знайомство з ним. Цей етап має викликати інтерес у школярів, скерувати їх на сприйняття авторської думки, створити атмосферу емоційного співпереживання, налаштувати на певну тональність, підготувати учнів до духовної діяльності під час читання літературного твору.

Кожен тип уроку має свою структуру, тобто етапи побудови уроку, їх послідовність, взаємозв'язки між ними. Характер елементів структури визначається завданнями, які слід постійно вирішувати на уроках певного типу, щоб найбільш оптимальним шляхом досягти тієї чи іншої дидактичної, розвиткової та виховної мети уроку. Визначення і послідовність цих завдань залежать від логіки і закономірностей навчального процесу. Зрозуміло, логіка засвоєння знань відрізняється від логіки формування навичок і вмінь, а тому і різняться структура уроків відповідних типів. Кожний тип уроку

має свою структуру.

• **Комбінований урок:** перевірка виконання учнями домашнього завдання практичного характеру; перевірка, оцінка і корекція раніше засвоєних знань, навичок і вмінь; відтворення і корекція опорних знань учнів; повідомлення теми, мети і завдань уроку та формування мотивації учіння; сприймання й усвідомлення учнями нового матеріалу; осмислення, узагальнення і систематизація нових знань; підсумки уроку і повідомлення домашнього завдання. З усіх зазначених типів комбінований урок найпоширеніший у сучасній загальноосвітній школі. Йому належить 75—80 відсотків загальної кількості уроків, що проводяться. Цей тип уроку здебільшого використовується в початкових і середніх класах.

Зміст основних етапів комбінованого уроку.

Підготовка вчителя до уроку. Цей етап передбачає: вивчення учнів класу; стилю викладання інших вчителів у цьому класі; докладне вивчення змісту навчального матеріалу; планування навчальної роботи; підготовку навчально-матеріальної бази.

Підготовка вчителя до конкретного уроку. В. О. Сухомлинський зазначав, що вчитель до уроку готується все своє життя. Його підготовка до конкретного уроку включає: формулювання теми; визначення виховної, розвиткової та дидактичної цілей уроку; підбір конкретного матеріалу до теми; визначення структури вибраного типу уроку; визначення методики уроку; підготовку дидактичних засобів і матеріалів; визначення форми контролю й оцінки знань, навичок і вмінь; визначення місця й ролі спостереження, демонстрування засобів наочності і опитування в рамках уроку; перевірку своєї готовності до уроку; перевірку готовності учнів до уроку.

Тематичне планування передбачає визначення типу уроку; визначення обсягу навчального матеріалу; підготовку засобів наочності, використання технічних засобів навчання й підбір фактичного матеріалу.

Поурочний план включає дату проведення уроку, його порядковий номер за тематичним планом; назву, тип уроку і його мету; структуру уроку; зміст уроку; методи роботи вчителя й учнів; навчальне обладнання і домашнє завдання.

Початок уроку. Організація активної участі учнів в уроці є важливою методичною проблемою. Вона не повинна забирати багато часу, тому учнів бажано залучати до навчально-пізнавальної діяльності з першої хвилини уроку. Для цього початок уроку має бути динамічним, давати учням заряд енергії, бадьорості, діловитості. Урок починається так: взаємне вітання вчителя й учнів; перевірка відсутніх; перевірка зовнішнього стану приміщення; перевірка робочих місць та зовнішнього вигляду учнів; організація уваги.

Важливість повторювально-навчальної роботи зумовлена трьома причинами:

1) більш відповідальним ставленням учнів до підготовки до уроку, бо їхні знання обов'язково перевіряються;

2) актуалізацією знань учнів під час перевірки, що сприяє усвідомленню, поглибленню, систематизації та закріпленню навчального матеріалу;

3) спрямованістю повторення і перевірки знань на розвиток мовлення та мислення учнів. Тому ця робота має бути творчою і, водночас, націленою як на окремого учня, так і на весь клас.

З цією метою можна застосувати індивідуальне усне опитування, фронтальне та інші види опитування з поурочним оцінюванням.

Повідомлення теми, цілі й завдань уроку. Тему кожного уроку вчитель повідомляє на початку заняття або роботи над новим матеріалом. При цьому важливо чітко її сформулювати, визначити завдання уроку й основні питання, які учні мають засвоїти.

Мотивування вчителем навчально-пізнавальної діяльності учнів має відбуватися протягом всього уроку. Воно спрямоване на формування і розвиток в учнів широких інтересів, потреб у різноманітних знаннях, чітких життєвих перспектив, професійної орієнтації та самовдосконалення. Мотиви — це внутрішні імпульси, які спонукають учня до активної навчально-пізнавальної діяльності.

Пояснення матеріалу. Цей етап повинен відповідати таким вимогам: учитель має продумати своє місце в класі, щоб його було чути і видно всім учням; не ходити по класу; говорити голосно і чітко; темп розповіді має бути розміреним; мова доступною. При цьому важливо спиратися на попередній досвід учнів; виділяти істотне й головне в навчальному матеріалі; послідовно викладати тему; використовувати ілюстративний і демонстраційний матеріал.

Сприймання, осмислення і засвоєння нового матеріалу. Сприймання є першим етапом процесу засвоєння учнями нового матеріалу. Воно найбільш успішне, коли правильно поєднано виклад матеріалу, наочні посібники та самостійну роботу учнів. Осмислення знань — це заглиблення в суть явищ, процесів, які вивчаються. Воно передбачає насамперед розкриття внутрішніх закономірностей цих явищ. Основними прийомами такої роботи є аналіз і синтез, абстрагування і конкретизація, порівняння й узагальнення, моделювання, класифікація тощо.

Формування навичок і вмінь. Разом із засвоєнням навчального матеріалу учні засвоюють різноманітні навички та вміння, що формуються на основі знань. Основні компоненти формування навичок і вмінь: розбір і засвоєння правила, яке лежить в основі навички; подолання труднощів під час набуття навички; вдосконалення й автоматизація навички; закріплення досягнутого рівня навички та використання її на практиці. Основним методом формування навичок є вправи.

Підбиваючи підсумки уроку, вчитель коротко повідомляє цілі уроку і визначає, чи досягнуті вони, оцінює дисципліну як окремих учнів, так і всього класу.

Домашнє завдання. Методика передбачає чітку систему домашніх завдань; визначення і конкретизацію окремого домашнього завдання; визначення часу на ознайомлення з ним учнів; дохідливість домашнього завдання; інструктаж про його виконання.

• **Урок засвоєння нових знань:** перевірка домашнього завдання, актуалізація і корекція опорних знань; повідомлення теми, цілей і завдань уроку; мотивування учіння; сприймання й усвідомлення учнями фактичного матеріалу, осмислення зв'язків і залежностей між елементами вивченого матеріалу; узагальнення і систематизація знань; підсумки уроку; повідомлення домашнього завдання.

• **Урок формування навичок і вмінь:** перевірка домашнього завдання, актуалізація і корекція опорних знань, навичок і вмінь; повідомлення теми, цілей і завдань уроку; актуалізація мотивації учіння учнів; вивчення нового матеріалу (вступні, мотиваційні та пізнавальні вправи); первинне застосування нових знань (пробні вправи); самостійне застосування учнями знань у стандартних ситуаціях (тренувальні вправи за зразком,

інструкцією, завданням); творче перенесення знань і навичок у нові ситуації (творчі справи); підсумки уроку і повідомлення домашнього завдання.

• **Урок узагальнення і систематизації знань:** повідомлення теми, цілей та завдань уроку; актуалізація мотивації учіння учнів; відтворення й узагальнення понять і засвоєння відповідної їм системи знань; узагальнення та систематизація основних теоретичних положень і відповідних наукових ідей; підсумки уроку і повідомлення домашнього завдання.

• **Урок практичного застосування знань, навичок і вмінь:** перевірка домашнього завдання, актуалізація і корекція опорних знань, навичок і вмінь; повідомлення теми, цілей і завдань уроку; актуалізація мотивації учіння учнів; осмислення змісту й послідовності застосування способів виконання дій; самостійне виконання учнями завдань під контролем і за допомогою вчителя; звіт учнів про роботу і теоретичне обґрунтування отриманих результатів; підсумки уроку й повідомлення домашнього завдання.

• **Урок контролю і корекції знань, навичок і вмінь:** повідомлення теми, цілей та завдань уроку; актуалізація мотивації учіння учнів; перевірка знання учнями фактичного матеріалу й основних понять; перевірка глибини осмислення учнями знань і ступеня їх узагальнення; застосування учнями знань у стандартних і змінних умовах; перевірка, аналіз і оцінка виконаних під час уроку робіт; підсумки уроку і повідомлення домашнього завдання.

Методика визначених типів уроків складається з трьох частин:

— організація роботи — 1—3 хв.;

— основна частина (формування знань, навичок і вмінь; їх засвоєння, повторення, закріплення і контроль; застосування на практиці тощо) — 35—40 хв.;

— підведення підсумку уроку і повідомлення домашнього завдання — 2—3 хв.

Творчі педагоги постійно вдосконалюють методику проведення класичного уроку, в результаті чого в навчальний процес впроваджуються нестандартні уроки.

Нестандартний урок — це імпровізоване навчальне заняття, що має нетрадиційну структуру. Назви уроків дають деяке уявлення про цілі, завдання і методику проведення таких занять. Найпоширеніші серед них — уроки-прес-конференції, уроки-аукціони, уроки—ділові ігри, уроки-занурення, уроки-змагання, уроки типу КВК, уроки-консультації, комп'ютерні уроки, уроки-консиліуми, уроки-твори, уроки-винаходи, уроки-заліки, театралізовані уроки, уроки взаємного навчання учнів, уроки творчості, уроки-сумніви, уроки-конкурси, уроки-фантазії, уроки-концерти, уроки-екскурсії, інтегровані уроки тощо.

Нестандартні уроки спрямовані на активізацію навчально-пізнавальної діяльності учнів, бо вони глибоко зачіпають емоційно-мотиваційну сферу, формують дух змагальності, збуджують творчі сили, розвивають творче мислення, формують мотивацію навчально-пізнавальної та майбутньої професійної діяльності. Тому такі уроки найбільше подобаються учням і викликають у них творчий інтерес.

Отже, форма організації навчання є важливою дидактичною проблемою, яка безпосередньо впливає на результативний компонент навчального процесу. Вона тісно пов'язана з методами і засобами навчання, бо кінцевий результат визначається комплексом дидактичних умов, серед яких важливе місце посідають організаційні форми навчання.

Календар знаменних та пам'ятних дат на 2012 рік

Л И П Е Н Ь

- 2.07. - Проголошення II Універсалу Центральної Ради (1917).
7.07. - День пророка Іоанна Хрестителя. Свято Івана Купала.
8.07. - 105 років від дня народження Олега Ольжича (О.О.Кандиби) (1907-1944), українського письменника, науковця, політичного діяча.
12.07. - День святих апостолів Петра та Павла.
14.07. - 115 років від дня народження Мирослава Ірчана (1897-1937), українського письменника.
- 140 років від дня народження Левка Бачинського (1872-1930), видатного українського політичного, громадсько-культурного діяча, віце-президента ЗУНР, уродженця с.Серафимці Городенківського району.
16.07. - День прийняття Декларації про державний суверенітет України (1990).
17.07. - 105 років від дня народження Романа Шухевича – Тараса Чупринки (1907-1950), діяча національно-визвольного руху України.
22.07. - 130 від дня народження Я.А. Гординського (1882-1939), українського письменника, фольклориста, літературознавця.
25.07. - 325 років тому (1687) Івана Мазепу було обрано гетьманом Лівобережної України.
27.07. - День визволення Івано-Франківщини від фашистської окупації.

С Е Р П Е Н Ь

- 9.08. - 65 років С.М. Ротару (1947), українській естрадній співачці.
14.08. - Перший Спас. Свято Маковея.
19.08. - Преображення Господнє. Спаса.
23.08. - День Державного Прапора України.
- 145 років від дня народження О.С. Маковея (1867-1925), українського письменника, критика, публіциста і громадського діяча.
24.08. - День незалежності України.
27.08. - 110 років від дня народження Ю.І.Яновського (1902-1954), українського письменника.
- 156 річниця від дня народження І.Я.Франка (1856-1916), українського письменника, поета, вченого, громадського діяча та 100 років з часу читання ним поеми «Мойсей» (1912) в залі будинку «Руська бесіда» (м.Івано-Франківськ, вул. Січових Стрільців, 24).
28.09. - Успення Пресвятої Богородиці.
29.08. - 150 років від дня народження Моріса Метерлінка (1862-1949), бельгійського письменника.
30.08. - 90 років від дня народження П.П.Глазового (1922), українського поета.

В Е Р Е С Е Н Ь

- 1.09. - День знань.
8.09. - День українського кіно.
- Міжнародний день грамотності.
11.09. - 150 років від дня народження О'Генрі (1862-1910), американського письменника.
12.09. - 120 років від дня народження Юрія Корпанюка (1892-1977), українського майстра різьблення на дереві.
15.09. - 135 років від дня народження О.Л.Кульчицької (1877-1967), української художниці і графіка, авторки картин "Ярмарок у Косові", "Гуцульщина", серії акварелей "Народна архітектура західних областей України" та "Народний одяг західних областей України".
16.09. - Міжнародний день збереження озонового шару.
21.09. - Міжнародний день миру.

- Різдво Пресвятої Богородиці.
- 23.09. - 140 років від дня народження С.А.Крушельницької (1872-1952), видатної української співачки, педагога та 80 років з часу виступу її у м. Станіславі. (1932).
- 25.09. - 80 років від дня народження Анатолія Борисовича Солов'яненка (1932-1999), українського співака.
- 27.09. - Всесвітній день туризму.
- Воздвиження Чесного і Животворного Хреста Господнього.
- 28.09. - 170 років від дня виходу в світ (1842) у Харкові першого повного видання поеми І.П.Котляревського «Енеїда».
- 30.09. - Всеукраїнський день бібліотек.
- Віри, Надії, Любові та їхньої матері Софії.

Ж О В Т Е Н Ь

- 1.10. - Міжнародний день музики.
- 2.10 - 105 років від дня народження Івана Багряного (1907-1963), українського письменника.
- 7.10. - День працівників освіти.
- 8.10. - 120 років від дня народження М.І.Цветаєвої (1892-1941), російської поетеси.
- 11.10. - 340 років від дня народження Пилипа Орлика (1672-1742), гетьмана України.
- 14.10. - 70 років тому (1942) утворено УПА.
- Покрова Пресвятої Богородиці.
- День українського козацтва.
- День художника.
- 17.10. - 65-річниця від дня народження Орисі Яхневич (1947), української поетеси, авторки збірок віршів "Я їду" (1977), "Путь" (1984), "Сонце і гроза" (1993), "Нескорена" (1994), члена спілки письменників України, уродженки с. Семенівка Городенківського району.
- 18.07. - 85 років від дня народження Михайла Фіголя (1927), українського художника та мистецтвознавця, заслуженого художника України, уродженця с. Кринос Галицького району.
- 20.10. - 125 років від дня народження Ростислава Заклинського (1887-1947), українського письменника, літературознавця, у 1919 році редагував журнал «Народ» у Станіславі.
- 24.10. - День Організації Об'єднаних Націй (ООН).

Л И С Т О П А Д

- 1.11. - День Державності на західно-українських землях. ЗУНР.
- 94 роки від дня проголошення ЗУНР.
- 2.11. - 260 років від дня народження Андрія Розумовського (1752-1866), російського дипломата, активного пропагандиста української культурної спадщини в Європі.
- 3.11. - 80 років з дня смерті Валер'яна Підмогильного (1901-1932), українського письменника.
- 75 років з дня смерті Миколи Зерова (1890-1937), українського поета.
- 4.11 - День національної гвардії України.
- 5.11. - День підтвердження Акту незалежності України.
- 7.11. - 95 років від дня народження Миколи Варенні (1917), івано-франківського художника, живописця і графіка, заслуженого художника України, автора численних картин про Гуцульщину.
- 8.11. - 125 річниця від дня народження Дмитра Вітовського (1887-1919), українського військового діяча, організатора Листопадового Зриву (1918), письменника, уродженця с. Медуха Галицького району.
- 9.11. - День української писемності та мови.
- 140 років від дня народження Богдана Лепкого (1872-1941), українського письменника, перекладача, літературознавця.
- 10.11. - Всесвітній день молоді.

- 14.11. - 100 років від дня народження А.С.Малишка (1912-1970), українського поета.
- 16.11. - Міжнародний день толерантності.
- День працівників радіо, телебачення та зв'язку.
- 17.11. - Міжнародний день студентів.
- День студента в Україні.
- 20.11. - 120 років від дня народження Є.Р.Грабовського (1892-1955), українського живописця і графіка.
- 95 років тому (1917) проголошено УНР.
- 24.11. - День пам'яті жертв голодомору і політичних репресій в Україні.
- 25.11. - 85 років від дня народження Олеса Бердника (1927), українського письменника-фантаста. У 1948 році працював у Галичині, де й був заарештований.
- 26.11. - Всесвітній день інформації.
- 30.11. - 345 років від дня народження Джонатана Свіфта (1667-1745), англійського письменника.

Г Р У Д Е Н Ь

- 1.12 - Всесвітній день боротьби зі СНІДом.
- 2.12. - 75 років Петру Осадчуку (1937), українському поету, уродженцю с. Острівець Городенківського району.
- 3.12. - 290 років від дня народження Г.С.Сковороди (1722-1794), українського філософа, поета, музиканта, педагога.
- 115 років від дня народження Андрія Головка (1897-1972), українського письменника.
- Міжнародний день інвалідів.
- 4.12. - Введення у храм Пресвятої Богородиці.
- 6.12. - День Збройних Сил України.
- 120 років від дня народження М.Г.Куліша (1892-1937), українського драматурга.
- 9.12. - 115 років від дня народження українського поета і перекладача, церковного діяча Бориса Тена (Хомичевського) (1897-1983).
- 10.12. - Всесвітній день прав людини.
- 13.12. - День святого апостола Андрія Первозванного.
- 135-річчя від дня народження Миколи Леонтовича (1877-1921), українського композитора, хорового диригента громадсько-культурного діяча.

- 215 років від дня народження німецького поета Генріха Гейне (1797-1856).
- 19.12. - День святого Миколая Чудотворця, захисника бідних і знедолених.
- 26.12. - 160 років від дня народження Миколи Аркаса (1852-1909), культурно-освітнього діяча, письменника.
- 31.12. - 135-річчя від дня народження Гната Хоткевича (1877-1938), українського письменника, актора, мистецтвознавця, письменника, актора, організатора Гуцульського театру в с. Красноїллі Верховинського району.

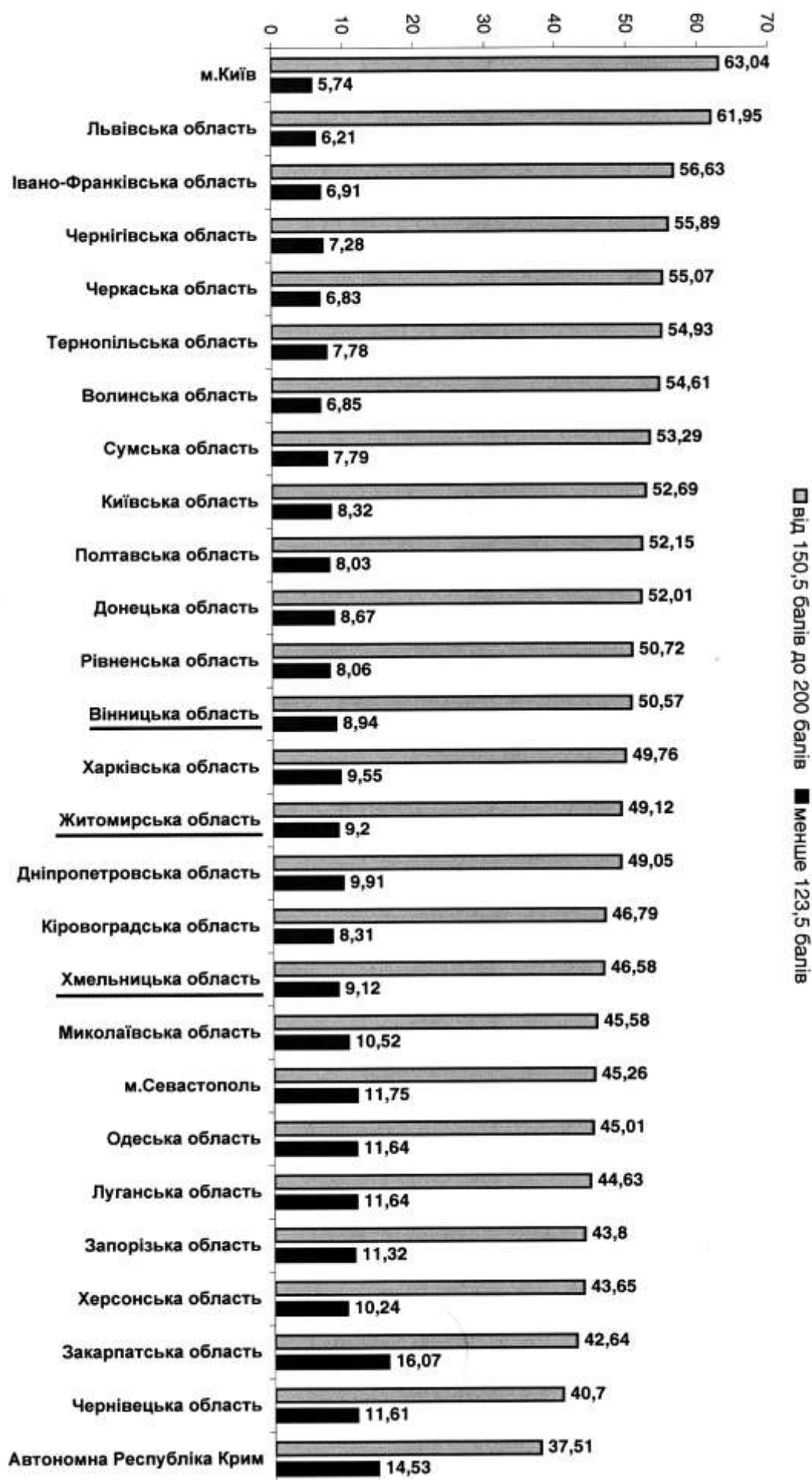
У 2012 РОЦІ МИНАЄ:

- 385 років від дня народження П.Д.Дорошенка (1627-1698), українського гетьмана.
- 520 років українському козацтву (1492).
- 350-річчя м. Станіслава і 50 років його перейменування на Івано-Франківськ (9 листопада 1962р.).
- 175 років з часу видання українського альманаху «Русалка Дністрова» (1837) членами «Руської трійці».
- 135 років з часу заснування філії товариства «Просвіта» в м. Станіславові (1877).
- 110-річчя з часу створення першої в Галичині української музичної школи (1902), нині музичне училище ім. Д.Січинського.
- 95 років від дня заснування Союзу українок (1917), найбільшої жіночої організації.

Результати ЗНО-2012

Результати ЗНО-2012 в розрізі адміністративно-територіальних одиниць України

Українська мова

ЗНО-2012

Узагальнені якісні показники випускників навчальних закладів з української мови та літератури

Відсоток абітурієнтів, які отримали відповідний результат за шкалою 100-200 балів

№	Навчальний заклад	Якість, %	100-123,5	124-150	150,5-172,5	173-200	Взяли участь
1	Вінницька приватна гімназія "Дельфін"	100,00	0,00	0,00	100,00	0,00	4
2	Вінницька спеціальна загальноосвітня школа-інтернат І-ІІІ ступенів з дошкільним відділенням для дітей з порушенням слуху	100,00	0,00	0,00	0,00	100,00	2
3	Приватна загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів "АІСТ" (Альтернатива. Ініціатива. Спорт. Творчість.)	100,00	0,00	0,00	42,86	57,14	7
4	Заклад "Вінницький технічний лицей"	94,87	0,00	5,13	42,31	52,56	78
5	Заклад "Фізико-математична гімназія №17 Вінницької міської ради"	92,31	0,00	7,69	49,45	42,86	91
6	Заклад "Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІ ступенів - лицей №7 Вінницької міської ради"	89,22	0,00	10,78	52,94	36,27	102
7	Заклад "Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - гімназія №23 Вінницької міської ради"	80,82	2,74	16,44	45,21	35,62	73
8	Заклад "Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - гімназія №30 ім. Тараса Шевченка Вінницької міської ради"	80,30	3,03	16,67	48,48	31,82	66
9	Заклад "Навчально-виховний комплекс: спеціалізована загальноосвітня школа І ступеня з поглибленим вивченням іноземних мов - гуманітарна гімназія №1 імені М.І.Пирогова Вінницької міської ради"	79,49	0,85	19,66	39,32	40,17	117
10	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №16 Вінницької міської ради"	79,17	0,00	20,83	54,17	25,00	24
11	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №21 Вінницької міської ради"	75,00	0,00	25,00	45,00	30,00	20
12	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №3 ім. М.Козубинського Вінницької міської ради"	73,44	4,69	21,88	51,56	21,88	64
13	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №4 ім.Д.І. Менделєєва Вінницької міської ради"	70,24	2,38	27,38	41,67	28,57	84
14	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів із спеціалізованими класами з поглибленим вивченням математики і фізики №34 Вінницької міської ради"	70,00	2,50	27,50	40,00	30,00	40
15	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №8 Вінницької міської ради"	69,05	2,38	28,57	35,71	33,33	42
16	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №5 Вінницької міської ради"	66,67	10,00	23,33	30,00	36,67	30
17	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №35 Вінницької міської ради"	64,58	4,17	31,25	50,00	14,58	48
18	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №32 Вінницької міської ради"	62,86	5,71	31,43	31,43	31,43	35
19	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №12 Вінницької міської ради"	62,50	7,50	30,00	37,50	25,00	40
20	Заклад "Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - гімназія №2 Вінницької міської ради"	62,30	1,64	36,07	45,90	16,39	61

№	Навчальний заклад	Якість, %	100-123,5	124-150	150,5-172,5	173-200	Взяли участь
21	Заклад "Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - гімназія №6 Вінницької міської ради"	61,86	1,03	37,11	42,27	19,59	97
22	Заклад "Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - гуманітарно-естетичний колегіум №29 Вінницької міської ради"	61,02	1,69	37,29	35,59	25,42	59
23	Заклад "Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №22 Вінницької міської ради"	60,61	6,06	33,33	51,52	9,09	33
24	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №26 Вінницької міської ради"	60,00	5,33	34,67	40,00	20,00	75
25	Заклад "Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №11 Вінницької міської ради"	60,00	2,22	37,78	51,11	8,89	45
26	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №18 Вінницької міської ради"	57,89	3,95	38,16	35,53	22,37	76
27	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №13 Вінницької міської ради"	54,72	11,32	33,96	35,85	18,87	53
28	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №15 Вінницької міської ради"	54,39	7,02	38,60	38,60	15,79	57
29	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №31Вінницької міської ради"	54,35	15,22	30,43	30,43	23,91	46
30	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №27 Вінницької міської ради"	53,85	12,82	33,33	41,03	12,82	39
31	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №36 Вінницької міської ради"	52,00	0,00	48,00	44,00	8,00	25
32	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №33 Вінницької міської ради"	50,00	9,09	40,91	40,91	9,09	22
33	Заклад "Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №20 Вінницької міської ради"	43,55	11,29	45,16	37,10	6,45	62
34	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №25 Вінницької міської ради"	42,42	9,09	48,48	27,27	15,15	33
35	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №10 Вінницької міської ради"	41,67	16,67	41,67	29,17	12,50	24
36	Заклад "Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №19 Вінницької міської ради"	35,71	0,00	64,29	28,57	7,14	14
37	Заклад "Вечірня загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №24 Вінницької міської ради"	33,33	16,67	50,00	33,33	0,00	6
38	Приватний заклад"Навчально-виховний комплекс "Ор Менахем Вінниця"	33,33	0,00	66,67	0,00	33,33	3
39	Заклад "Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №9 Вінницької міської ради"	25,00	20,00	55,00	25,00	0,00	20
40	Заклад " Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №14 Вінницької міської ради"	18,18	18,18	63,64	18,18	0,00	11

ЗНО-2012

Навчальні заклади, які мають найвищий якісний показник з української мови та літератури (Вінницька область)

№	Район/місто	Навчальний заклад	Якість, %	Всього взяли участь
1	Томашпільський район	Вапнярська загальноосвітня школа I-III ступенів №3	100,00	10
2	м.Вінниця	Заклад "Вінницький технічний ліцей"	94,87	78
3	м.Вінниця	Заклад "Фізико-математична гімназія №17 Вінницької міської ради"	92,31	91
4	Барський район	Обласний гуманітарний ліцей для обдарованих дітей із сільської місцевості при Барському гуманітарно-педагогічному коледжі ім. Михайла Грушевського	91,94	62
5	Хмільницький район	Загальноосвітня школа I-III ступенів с. Маркуші	90,00	10
6	м.Вінниця	Заклад "Навчально - виховний комплекс: загальноосвітня школа I-II ступенів - ліцей №7 Вінницької міської ради"	89,22	102
7	Бершадський район	Бершадська загальноосвітня школа I-III ступенів №2	85,00	20
8	Барський район	Заклад "Войнашівська загальноосвітня школа I-III ступенів"	84,62	13
9	Вінницький район	Гавришівська середня загальноосвітня школа I-III ступенів	83,33	12
10	м.Жмеринка	Навчально-виховний комплекс "Загальноосвітня школа I-III ступенів-ліцей"	82,05	39
11	Барський район	Заклад "Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ст. №2-гімназія" м. Бара	81,48	27
12	м.Жмеринка	Загальноосвітня школа I-III ступенів №6	80,95	21
13	Тульчинський район	Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів №3 - гімназія ім. О.С.Пушкіна м.Тульчина	80,95	21
14	м.Вінниця	Заклад "Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - гімназія №23 Вінницької міської ради"	80,82	73
15	м.Вінниця	Заклад "Навчально-виховний комплекс: загальноосвітня школа I-III ступенів - гімназія №30 ім. Тараса Шевченка Вінницької міської ради"	80,30	66